

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič
Din 2,—, do 100 vrst Din 2,50, od 100 do 300 vrst Din 3,—, večji inzerati petič
vrsta Din 4,—. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12,—, za inozemstvo Din 25,—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8 — Tel. 100. — CELJE, Kocanova ulica 2. — Tel. 100.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. Tel. št. 26. — JESSENICE, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri poštne Čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

NEMCIJA NE BO ODNEHALA

„Mi se bomo zopet oborožili, pa če drugi na to pristanejo ali ne!“
pravi desna roka kancelarja Papena

Pariz, 4. oktobra. AA. »Le Capital« je v svoji najnovejši številki prinesel intervju z znanim nemškim veleindustričcem Arnoldom Rehbergom. Članom znanega »Herrenklub«, ki mu poznavalci pripisujejo veliko vlogo pri sestavi sedanjega nemške vlade. G. Rehberg je izjavil:

Vlada von Papena je odločena, da gre do konca. Mi smo vedeli, da bo splošna razorožitev navadna utopija. Nemčija se

bo ponovno oborožila, če druge države na to pristanejo ali ne, naj se kar koli zgodi.

A kako? je vprašal urednik »Capitala«. Ustvarili bomo milico, je odgovoril Rehberg, in tako izpopolnili vrste Reichswehra. Opremlili jo bomo z orožjem in municijo. Na koncu koncev pa bodo sklenili uvesti obvezno vojaško službo.

Na pripombo urednika »Capitala«, da bi to nasprotovalo določilom versajske

mirovne pogodbe, je Rehberg odgovoril:

Kaj nam to mar! Saj je kancelar von Papen ponudil roko Franciji, ko ji je predlagal vojaški sporazum. Vsi težki in ne-rešeni problemi, ki vise med Francijo in Nemčijo, bi se mogli urediti z neposrednimi razgovori med gg. Herriotom in Papenom: pri tem bi mogli sodelovati tudi zastopniki drugih držav. Zakaj ni hotel g. Herriot poslušati von Papena.

Važno pojasnilo ministrstva za trgovino glede sodelovanja trgovcev pri licitacijah

Trgovci se smejo potegovati za dobave tudi tedaj, če sami nimajo dotičnega blaga v zalogi

Ljubljana, 4. oktobra. AA. Kr. banska uprava dravske banovine razglasa to-le okoliščino trgovinskega ministrstva:

O priliki nekega konkretnega primera se je pojavilo vprašanje, ali smejo glede na določila čl. 203 obrtnega zakona sodelovati pri dobavah in ponujati blago domačega izvora, ki spada v njihovo stroko, taki trgovci, ki tega blaga nimajo, ali naj ne na skladišču, temveč ga nameravajo naročiti pri domačih proizvajalcih, v konkretnem primeru pri obrtnikih. Zato je ministrstvo za trgovino in industrijo smatralo za potrebno, da izda to-le tolačenje:

Namen teh zakonskih določil je preprečiti zlorabe, ki bi do njih utegnile priti s tem, da dobi posamezna trdnja na licitaciji v izvedbo javne dobave ali dela, nato pa v

obliki soudeležbe ali pa v obliki prenosa izvršitve del prenesejo izvedbo dogovora o nabavi ali delih na drugo trdnjo, ki ni nima pogojev, da bi se mogla licitacije udeležiti. Zato se drugi stavek tega člena, ki se glasi: Prav tako se ne morejo obrti (podjetja), ki jim je poverjena nabava in delo, prenesti ne na domače, ne na tuje državljane — ne nanaša na nabavo blaga od proizvajalca, nego na prenos vsega podjetja ali obrti na drugo trdnjo. Zato majni trgovci nedvomno pravico udeležbe se licitaciji in ponujati blago, ki spada v njihovo trgovsko stroko, tudi tedaj, kadar morajo to blago nabaviti si šele od proizvajalca, pod pogojem, da je blago domačega izvora v smislu čl. 196 obrtnega zakona.

Brezalkoholna uporaba sadja in grozdja

Anketa pri banski upravi je sklenila priporočiti izdelavo sadnih sokov in uživanje svežega sadja in grozdja

Ljubljana, 4. oktobra. AA. Pri banski upravi dravske banovine se je nedavno tega vršila anketa o brezalkoholni uporabi sadja in grozdja. Vsi udeleženci so bili mnenja, da je treba uživanje svežega sadja in grozdja, posebno v naših mestih, industrijskih središč in letoviščih znatno razširiti. Prav tako je treba z vsemi sredstvi forsirati izvoz namiznega sadja in grozdja. Mnogo bi se odpomoglo viniki krizi, ako bi se grozdje od močnorodnih trsnih vrst predelalo v brezalkoholni grozdni sok, ki bi bil prvovrsten, medtem ko se od teh vrst more dobiti le vino razmeroma slabe kakovosti, ki tišči cene tudi dobremu vinu navzdol. Tudi moštno sadje in neprodajna namizna jabolka bi se s pridom lahko predelala v brezalkoholne sadne sokove in bi se s tem raz-

bremenil sadni trg. Potreba po brezalkoholnem sadju in grozdni pijači je velika, posebno v zdraviliščih in letoviščih.

Anketa je sprejela in predložila banski upravi resolucijo, v kateri jo naproša podpora pri propagandi za uživanje svežega sadja in grozdja, pa tudi raznih brezalkoholnih izdelkov iz sadja in grozdja. V to svrhu naj se prireajo tečaji za brezalkoholno predelavo sadja in grozdja in naj se pospešuje gojitev namiznega grozdja; tudi prevoz in izvoz namiznega grozdja in vseh vrst sadja naj se z vsemi sredstvi pospešuje, strogo naj se pa kontrolira kakovost sadja pri izvozu, da bo naše res prvovrstno sadje v pravilni meri upoštevano na inozemskih tržiščih. Sklepi te ankete se primerno izvršujejo.

Rumunija odklanja zahteve finančnih strokovnjakov Društva narodov

Pogajanja s finančnim odborom DN so začasno prekinjena. — Optimistično presojanje pogajanj s Sovjetsko Rusijo

Bukarešta, 4. oktobra. Vlada je dobila poročilo iz Zeneve, da so se začasno prekinila pogajanja s Sovjetsko Rusijo o sklenitvi nenapadnega pakta, ker je Litvinov odločil iz Zeneve. V vladnih krogih se računa s tem, da se bodo pogajanja po Litvinovem povratku, torej približno v 8 dneh, zopet nadaljevala. Čeprav so zadnje izjave Titulesca splošen položaj zelo poostrižile, smatrajo v vladnih krogih, da pesimistično presojanje stanja pogajanj s Sovjetsko Rusijo ni na mestu.

Na današnjem ministrskem svetu se je vlada bavila z zahtevami strokovnjakov finančnega odbora Društva narodov ter je prišla do zaključka, da se večina teh zahtev začasno ne more izpolniti. To velja zlasti za kartele, glede znižanja števila uradnikov za 15 odstotkov, za splošno zvišanje davkov in za sklenitev zakona, po katerem bi se uradniške plače izplačale le v tej meri, kolikor bodo prihajali proračunski dohodki v državno blagajno. Pogajanja s finančnim odborom se bodo odgodila najbrže do decembrskega zasedanja.

Odnevanje nove nemške gospodarske politike

Vse prizadete države so segle po represalijah, tako da grozi Papenovi gospodarski politiki polom

Pariz, 4. oktobra. AA. Gospodarska politika nemške vlade in njen sistem kontingentiranja blaga, ki se uvaža v Nemčijo, sta zbudila v nemških trgovskih krogih vznemirjenje. Vznemirjenje je tem večje, ker so nekatere države že začele odgovarjati na nemške ukrepe z represivnimi ukrepi. Razen Holandske, kjer se je začel razvijati pokret za boj kot nemškega blaga, je tudi Italija omejila devize za trgovce, ki uvažajo v Italijo nemško blago.

Nemški trgovci pričakujejo, da bodo zdaj še Francija in skandinavске države izdale represivne ukrepe proti nemškemu sistemu kontingentiranja.

Italijanske represalije so Nemce posebno vznemirile. Zato bo nemška komisija za kontingentiranje, ki je včeraj prispela v Haag, od onod odpotovala naravnost v Rim, čeprav je bilo prvotno v programu, da se bo najprej oglasila v Parizu, da bi se pogajala s Francijo.

Z italijanskimi ukrepi so neprijetno prizadeti tudi uradni nemški krogi, ker pravijo, da so italijanske odredbe mnogo ostreje od tistih odredb, ki jih Nemci izvajajo v svojih odnošajih z inozemskimi državami.

Po najnovejših vesteh iz Berlina se nemška vlada zelo intenzivno ukvarja z nastalim položajem med Nemčijo in Italijo v vprašanju deviz za izvoz nemškega blaga v Italijo. Vlada je že sklenila, da pošlje v Rim posebno komisijo, ki se bo skušala sporazumeti z italijansko vlado glede njenih odredb.

Obletnica Stresemannove smrti

Berlin, 4. oktobra. AA. Tretja obletnica Stresemannove smrti je včeraj minila skoraj neopažena. Spomnili so se je le strogo privatno. Prijatelji pokojnega Stresemanna z grenkobo naglašajo, da so minila komaj tri leta, kar je umrl podpisnik locarnske pogodbe, in vendar je stopila nemška politika s svojimi metodami v tem času ravno na nasprotno stališče, kakor ga je zastopal Stresemann, posebno glede francosko-nemških odnošajev.

Nesreča grškega parnika

Pariz, 4. oktobra. AA. Iz Stockholma poročajo, da se grški parnik »Georgius«, ki je naseljen pri Walgrundu, nič več ne odziva na brezžične klice. Položaj posadke, ki sestoji iz 29 moških, je zelo nevaren zaradi hude burje, ki divja v tankokajnem zalivu. Finski ladjarji se je posrečilo rešiti samo 15 moških in se obupno trudijo, da rešijo še ostalo posadko.

Boj med državo in cerkvijo v Mehiki

Mexico, 4. oktobra. AA. Ker je papež izdal encikliko, v kateri primerja položaj katoliške cerkve v Mehiki s preganjanji katolištva v Sovjetski Rusiji in v kateri poziva katoličane v Mehiki, naj se združijo v Katoliški akciji, je predsednik republike Rodriguez razglasil, da bo dal zapreti vse katoliške cerkve, če se bo duhovščina ravnila po navodilih papežev enciklike.

S panevropskega kongresa

Basel, 4. oktobra. Na tretjem panevropskem kongresu je frankfurtski profesor za narodno pravo Strupp poročal v predlogu glede izpremembe pakta Društva narodov. Ko je obrazložil vzroke, da ima edino le panevropsko združenje v okviru Društva narodov izgleda za uspeh, je predlagal dopolnitev člena 1. pakta Društva narodov, ki veli, da morejo v svrhu razbremenitve Društva narodov države, ki so njegove članice, ustanoviti manjša združenja s federativno zakonodajo, toda le v okviru Društva narodov in z zakonodajo, ki ni v nasprotju s paktom Društva narodov, zlasti ne z njegovo pacifiistično tendenco. Ta regionalna združenja v okviru Društva narodov bi imela pravico poslati v svet Društva narodov enega ali več zastopnikov.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 2309.68—2321.04, Berlin 1964.86—1375.66, Bruselj 797.74 do 801.68, Curih 1108.35—1113.86, Londona 198.25—199.85, New York ček 5727.70—5755.96, Pariz 225.22—226.34, Praga 170.12—170.98, Trst 294.35—296.75.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih: Pariz 20.32 in tri osminke, London 17.91 in pol, New York 518 in sedem osmin, Bruselj 71.96, Milan 26.60, Madrid 42.40, Amsterdam 208.37 in pol, Berlin 123.40, Sofija 3.73, Praga 15.34, Varšava 58.10, Bukarešta 3.07.

Ali si že član Vodnikov družbe?

Naše socijalno zavarovanje

Mnogi zelo tehtni razlogi govorijo za takojšnjo decentralizacijo

Ljubljana, 4. oktobra.

Vprašanje socijalnega zavarovanja pri nas se zadnje čase vedno pogostejše ventilira in vedno več je glasov, ki zahtevajo temeljito reformo v tem smislu, da bi se naše socijalno zavarovanje decentraliziralo. Važnosti socijalnega zavarovanja ni treba posebej naglašati, saj vsi vemo, da ni le v interesu delojemalcev in delodajalcev, temveč v enaki meri tudi države same, da ima kolikor toliko urejene socijalne razmere. Človek ni stroj, ne moreš ga postaviti v staro šaro, kadar se obrabi, temveč mu je treba preskrbeti za primer bolezní, onemoglosti in starosti vsaj najskromnejša sredstva.

O socijalnem zavarovanju v sedanjem ustroju se vedno bolj množe glasovi, da je zašlo na kriva pota, da je deficit poedinih okrožnih uradov, kakor tudi centrale same vedno večji in da je torej nujno potrebno z energičnimi ukrepi zajeziti ta proces, sicer se utegne pripetiti, da odpove ves aparat našega socijalnega zavarovanja. Te dni smo čitali, da znaša primanjkljaj samo pri SUZOR-u blizu 37 milijonov dinarjev. ogromna svota pomeni najhujši udarec soc. zavarovanju, zavarovancem, pa tudi onim, ki so ta denar plačevali. Saj ni delodajalec vseeno, kam gre denar, ki ga plačuje v socijalne namene za svoje uslužbenke.

Največja nesreča za naše socijalno zavarovanje je bilo izenačenje, kajti nekatere pokrajine so imele zavarovanje že nad 30 let, pa so prišle v isto vrsto z onimi, ki ga sploh poznale niso. Nastale so velike razlike v odstotkih neplačilnih prispevkov, odnošajev, ne da bi bila za to podana večja odgovornost prizadetih interesentov.

Izenačenje teh razlik gre na račun onih interesentov zavarovanja, ki za razlike ne nosijo nobene odgovornosti. Da je zašlo naše socijalno zavarovanje v tako težak položaj, je na eni strani krivo pomanjkanje odgovornosti posameznih okrožnih uradov,

ker se veak lahko miselno zanaša na to, da bo njegova pasiva kril središnji urad in preostankov drugih aktivnih uradov, na drugi strani pa dejstvo, da se bolniško zavarovalno premoženje

ni strogo ločilo od drugih dohodkov.

Vzrok težkega položaja v delavskem zavarovanju leži v prvi vrsti v skrajno ekstremni centralizaciji zavarovanja, ki je za naše razmere absolutno neprimerna in je nima v bolniškem zavarovanju nobena država, vsaj ne v taki obliki, kakršna je pri nas. Odstotki dajatev, ki dosegajo skoraj 80% dohodkov, so pri posameznih uradih zelo različni, tako da

uradi s dobrih gospodarstvom delajo za urade s slabim gospodarstvom.

Centralistični sistem je odpravdal tudi v pogledu izenačenja dajatev na vsem ozemlju države. Zavarovalne dajatve bi se ne smele poslabšati, pač bi pa morale biti urejene tako, da bi služile svrham in potrebam zavarovanja, ne pa v druge svrhe.

Izkuznje deset let so tudi pokazale, da avtorji zakona nikakor niso upoštevali potreb in teženj mnogih tisočev zasebnih nameštencev, ki nujno izvirajo iz njihovih posebnih življenjskih prilik. Pred uveljavitvenjem zakona o zavarovanju delavcev so uživali n. pr. člani Trgovskega bolniškega in podpornega društva v primeru bolezni vsu potrebno oskrbo in zdravniško nego v Leonišču, kjer so imeli dokaj svobodno izbiro zdravnikov in druge ugodnosti. Vse te ugodnosti so bile pa ukinjene z dnem, ko je postala tudi bolniška blagajna TBPD krajevni organ SUZORA. V bistvu je torej pomislil zakon o zavarovanju delavcev za nameštence v pogledu bolezenskih dajatev poslabšanje.

Pa ne samo bolniško, temveč tudi nezgodno zavarovanje se mora za privatne nameštence urediti na poseben način, za kar imamo najboljši argument v praktičnem primeru. Bolniška blagajna TBPD je pobrala v razdobju leta 1922/31 pri povprečnem številu 4480 zavarovancev na račun nezgodnega zavarovanja za SUZOR okrog 1.600.000 Din, na rentah je pa SUZOR v istem razdobju izplačal 12.118.19 Din. Tu pač ni potreben noben komentar, saj številke same dovolj jasno pričajo, da je potrebna preureditev nezgodnega zavarovanja zasebnih nameštencev tako, da pojde denar v blagor onih, ki mu je v prvi vrsti namenjen, ne pa v druge svrhe, pa naj bodo že kakršnekoli.

Tudi administracija je neprimerna, prenerodna, preveč birokratična. Posledica tega je, da so

osebni režijski stroški previsoki, čeprav povprečni mesečni prejemki uradnika ne dosegajo niti 2000 Din. Poenostavljenje administrativnih manipulacij bi pomenilo znaten prihranek na režiji. Porazdelitev upravnih in ambulatorijskih stroškov na bolniško in nezgodno panogo se vrši na škodo bolniškega zavarovanja po nekem ključu, ki okrožnim uradom ni znan. Da je bolniško zavarovalna panoga v težkem finančnem položaju, leži delni vzrok tudi v previsokih najemninah, ki jih morajo plačevati uradi za poslojaja, v katerih se vrši administracija in ambulatorijska služba. Za poslojaje v Ljubljani znaša najemnina Din 1.079.323 ali 70% zneska 15 milijonov Din, kolikor znaša svojetna stavbna vrednost poslojaja.

Ze dejstvo samo, da se naše socijalno zavarovanje pri sedanjem ustroju vedno bolj pogreza v primanjkljaj, je dovolj glasna in utemeljena zahteva po temeljiti preureditvi, po čim širši decentralizaciji. V podrobnostih pa podpirajo to splošno zahtevo gornje ugotovitve, ki smo jih omenili le v zelo strnjeni obliki. Naj bi to spoznanje čimprej prodrlo tudi tja, kjer lahko pade odločitev in naj bi se splošna zahteva tako zavarovancev, kakor tudi delodajalcev po temeljiti reformi našega socijalnega zavarovanja čimprej tudi uresničila.

Predčasno osivenje las preprečite z redno nego las s »Crno glavico« in s sredstvom »Haarglanze«. Spiranje s tem sredstvom, ki je prilagojeno vsakemu zavojčku »Crne glave«, okrepi lase v njihovi strukturi. Lasje ostanejo zdravi in lepi ter odporni proti vsem škodljivim vplivom. »Crna glavica« s sredstvom »Haarglanze« in očali je na razpolago za svetle in temne lase in za tako zvani »extra-blond«. 7

Preizkušnja Magirus lestve

Ljubljana, 4. oktobra.

Pretekli teden smo poročali, da je prispela v Ljubljano moderna Magirus lestva, ki je bila naročena v Ulmu v Avstriji. Ker je lestva konstruirana na poseben način, je potreben za soferje poklicnih gasilcev, ki jo bodo upravljali, poseben strokovni pouk. Zato je prispela včeraj iz Ulma v Ljubljano posebna tehnična komisija, ki so v nji inž. g. Rösser, višji monter Schrem in prokurist trdnice Magirus g. Kronester. Teoretični pouk se je vršil že včeraj dopoldne in popoldne, monter Schrem je počeval pet soferjev poklicnih gasilcev ter jim razkazal vse podrobnosti konstrukcije voza in lestve in kako se ta uporablja. Lestva je raztezna do 30 m in je z njo mogoče gasiti tudi najvišja poslopja v Ljubljani. Največji njen naklon znaša do 75°, če je toliko nagnjena, jo smejo obtežiti do 300 kg. Obtežilni poskusi so se vršili že v Ulmu, iz Ljubljane sta jim prisostvovala kot zastopnika mestni gasilski vodja g. Furlan in občinski svetnik g. Čehun. Vsi obtežilni poskusi so se sijajno obnesli, lestva je pokazala izredno trdnost in odpornost.

Teoretičnemu pouku je sledil davi praktični. Avtomobil z lestvo so zapeljali pred Mestni dom, kjer je monter Schrem praktično demonstriral upravljanje Magirus lestve. Praktični demonstraciji so poleg poklicnih gasilcev prisostvovali tudi zastopniki komisije občinskega sveta in občine, ki so prevzeli avtomobil. V komisiji so bili gg. magistratni nadsvetnik Jančigaj, dr. Rant, občinska svetnika Ludvik in Urbas ter mestni gasilski vodja Furlan.

Komisija je z zanimanjem sledila praktični preizkušnji nove Magirus lestve, pokazalo se je, da lestva v vsakem pogledu odgovarja zahtevam in da so podatki o njej povsem točni, zlasti v tehničnem pogledu. Bilo je res zanimivo opazovati, kako naglo se je lestva, čim je motor zabnel, vzpenja v višino. Za vertikalni vzpon potrebuje lestva komaj 30 sekund, za vzpen med kroženjem pa največ 58 sekund. Še hitreje se avtomatično zloži, kajti to traja največ 20 do 30 sekund. G. inž. Rösser je komisiji pojasnil tudi vse podrobnosti in posebnosti nove lestve, podujarjač, da je prva te vrste v Jugoslaviji. Zagreb, Beograd in Maribor imajo sicer že avtomatizirane Magirus lestve, ki so pa lesene konstrukcije, dočim je naša jeklena. Zanimivi preizkušnji je prisostvovalo tudi mnogo radovednega občinstva, ki je bilo zelo zadovoljno, zavedajoč se dobro, da je lestva Ljubljani potrebna in da jo bo varovala v primeru večje požarne katastrofe.

Obsodba brez kazni

Ljubljana, 4. oktobra.

Pred malim senatom se je davi zagovarjal jurist Janez Malovrh, ki je dne 19. majnika t. l. pri demonstraciji akademikov in semeniščnikov, ko so se vračali z mejniškega izleta, na Miklošičevi cesti udaril stražnika Smolnikarja po glavi in ga pod desnim očesom lahko ranil. Priče so izpovedale, da je obtoženec že prej vsaj enkrat ali dvakrat udaril stražnika s pendrekom, da je obtoženec bežal pred njim, a ko je dobil zopet težak udarec po glavi se je branil ter prestregel udarec z drugim udarcem. Zdravniško izpričevalo izjavlja, da je bil pred tem dogodkom in tudi po njem obtoženec težko poškodovan. Mali senat je Malovrha spoznal za krivega, obenem ga je pa oprostil kazni, ker stražnik ni pravilno postopal in obtoženec ni dal nobenega povoda za pretepanje.

Iz poštne službe

Beograd, 3. oktobra, p. Z odlokom ministrstva za promete je premeščen k pošti v Konjicah Pavle Korinčič, sedaj pri pošti L. v Mariboru.

